

До

**Президента
на Република България**

**Председателя
на Министерския съвет на Р. България**

**Председателя
на Комисията по образованието,
науката, въпросите на децата,
младежта и спорта
към Народното събрание**

Д е к л а р а ц и я

**на Отделението по природо-математически науки
при Събранието на академиците и член-кореспондентите
на Българската академия на науките**

Членовете на Отделението по природо-математически науки споделят възмущението и подкрепят протестите и исканията на български учени, работещи у нас и в чужбина, предизвикани от опорочаването на проведения неотдавна от Фонда за научни изследвания конкурс "Финансиране на фундаментални научни и научно-приложни изследвания в приоритетните области".

За нас резултатът от този конкурс е неприемлив. Значителна част от оскъдните средства за научни изследвания са дадени за финансиране на проекти със съмнителна научна стойност, на организации без доказан изследователски капацитет, на колективи, в които липсват утвърдени съгласно международните стандарти учени. Пренебрегнати са проекти, съответстващи на обявените приоритети, предложени от висококвалифицирани специалисти от водещи научни организации в страната. Сред заглавията на приетите за финансиране проекти може да се видят не само маргинални теми, но даже и теми от областта на лъженауката. Финансиран е и проект на "научно сдружение", ръководено от титулован любител на окултните науки със смехотворни претенции за фундаментално откритие в ядрената физика. Сред получените финансиране организации има и такива, които въобще не могат да бъдат квалифицирани като центрове за фундаментални научни и научно-приложни изследвания.

Ресорният Министър оправда ниското средно ниво на класираните проекти с твърдението, че такова било и нивото на науката в България.

Категорично не сме съгласни с тази оценка. Нивото на различните научни области, на научните институции в страната и на отделните български учени се установява лесно с помощта на световните бази с научни данни. Дори повърхностен анализ на българското присъствие в тези бази данни недвусмислено показва, че резултатите от конкурса по никакъв начин не съответстват на състоянието на науката у нас, както по области и научни постижения на отделни учени, така и по институции. Това е основен проблем на този конкурс, който никакъв одит на чиновниците от МОМН не може да установи.

Основателно сме разтревожени от пренебрегването на природо-математическите науки като цяло в този конкурс. Известно е, че тъкмо в тази област са научните изследвания, които в най-голяма степен определят лицето на българската наука и са в основата на най-важните приложения на науката в индустрията и в икономиката. Кадровата политика на МОМН обаче доведе до това, че основни направления в тази научна област са лишени от представителство в ръководните органи на фонда, докато назначени от министъра псевдо-учени разпределят средствата за наука.

Подкрепяме изцяло силно негативната оценка за Председателя на Изпълнителния съвет на ФНИ, направена в Отвореното писмо на геолози и геофизици. За нас е очевидно, че човек, който е непознат за световната наука, не е в състояние да ръководи фонд за научни изследвания. Недопустимо е и лице, което няма нищо общо с науката, освен че е назначено за Управител на фонда, да си позволява да квалифицира едни от най-известните български учени като "паразити".

Последният скандал с ФНИ е логично следствие на цялостната политика на министър Сергей Игнатов. Ред криворазбрани реформи доведоха до «ефективен» механизъм за пренасочване и отклоняване, зад етикета "проектно финансиране", на голяма част от предназначените за наука пари към дейности със съмнителна научна стойност. В същото време, водещи за страната научни институции са пред спиране на дейността им, оставени без средства за елементарните разходи за ток и отопление.

И това става две години след тежките изводи и конкретни препоръки, направени в доклада на експертната група на чл.-кор. Емил Хорозов, проверила провеждането на сесиите през 2008-2009 г. Докладът ясно показва, че в този си вид фондът е непригоден да разпределя големи суми, нито с устройството и правилника си, нито със състава си. Под закрилата на министъра порочните практики във фонда продължиха и след този доклад, достигайки невиджани размери на последния конкурс. Безцеремонно и систематично се игнорират настояванията на научната общност за общоприети в Европа и по света норми на професионализъм, публичност и прозрачност, на които се отговаря с манипулации и откровени лъжи по медиите. Най-страшното е, че тази реалност буквално корумпира както млади, така и утвърдени учени, принудени да съучастват, за да получат поне някакво финансиране за изследванията си.

За съжаление, свидетели сме на безпрецедентен срив на научната продукция на страната в последните три години и мизерия във водещите научни институции, на нов масов отлив на млади хора от и без това оголената ни наука. Страната продължава да пропада в международните научни класации – в рязък контраст с напредъка на повечето ни съседи, включително преживялата война нечленка на ЕС - Сърбия.

Според нас, ръководството на MOMH не притежава високите професионални и морални качества, които се изискват за управлението на българската наука. То не може да подготви страната за участие в европейския процес към „интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика“ и, по-специално, да въведе европейските норми за проектно финансиране. Стратегията на ЕС за растеж през следващото десетилетие, основан на наука, образование и иновации, се оказва над неговите възможности. Отдавна е време това ръководство да се отстрани от българската наука, за да остане някаква надежда за смислена промяна.

Декларацията е приета от академици и член-кореспонденти на БАН, членове на Отделението по природо-математически науки, на негово редовно заседание на 14 декември 2012 г.